

T.B.M.M.

CURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih : 06 Kasım 2025

Sayı : 14925

36404

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından Anayasanın 98. ve TBMM içtüzüğünün 96. Maddelerine göre yazılı olarak yanıtlandırılmasını saygılarımla arz ederim. 04.11.2025

Barış BEKTAŞ

Konya Milletvekili

Türkiye’de tarım ürünlerine yönelik pestisit (tarım ilacı) kullanımı son yıllarda ciddi şekilde artmış; bu durum hem halk sağlığı hem de dış ticaret açısından endişe verici sonuçlar doğurmuştur. Avrupa Birliği Gıda ve Yem Hızlı Alarm Sistemi (RASFF) verilerine göre Türkiye, yıllardır AB’ye pestisit kalıntısı içeren tarım ürünü gönderen ülkeler arasında ilk sıralarda yer almaktadır. 2022 yılında AB’ye ihraç edilen Türk menşeli meyve-sebze gönderimlerinden en az 430’u, pestisit limitlerini aşması ya da yasaklı etken madde içermesi nedeniyle reddedilmiştir. Bu ürünler arasında özellikle narenciye, domates, biber, çilek, üzüm ve kuru incir gibi temel tarım ürünleri öne çıkmaktadır.

Pestisit kalıntısı nedeniyle AB tarafından iade edilen bu ürünlerin Türkiye’ye döndükten sonra imha edilip edilmediği, yoksa iç piyasaya mı sürüldüğü kamuoyunca bilinmemektedir. Türkiye’de bu sürece dair şeffaf ve sistematik bir izleme-denetim mekanizması bulunmamakta; kamuoyuna açık veri ve raporlar paylaşılmamaktadır. Bu denetimsizlik, halk sağlığını tehdit eden çok ciddi bir zafiyettir. Yasaklı ya da limit üstü kalıntı içeren ürünlerin AB pazarı yerine Türkiye iç piyasasında tüketiciyle buluşma riski, ciddi bir kurumsal çöküşü ve halk sağlığı skandalını işaret etmektedir.

Diğer yandan, Türkiye’de tarımsal üretimde kullanılan pestisitlerin bir kısmı, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Avrupa Birliği tarafından “yüksek riskli” ya da “yasaklı” sınıfına alınmıştır. Buna rağmen bu etken maddeler hâlâ bazı tarım ürünlerinde tespit edilmekte, bu da

denetimlerin ya yetersiz olduğunu ya da kağıt üzerinde kaldığını göstermektedir. AB'ye ihracatı reddedilen ürünlerin izlenmemesi ya da iç piyasaya kaydırılması, hem vatandaşın sağlıklı gıdaya erişim hakkını gasp etmekte hem de Türkiye'nin ihracat güvenilirliğini uluslararası alanda zedelemektedir.

Dolayısıyla bu konuda hem üretici hem tüketici hem de ihracatçı açısından büyük riskler barındıran sistematik bir sorun söz konusudur. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın bu konudaki kontrol, denetim ve şeffaflık kapasitesi sorgulanmaya muhtaçtır.

Bu bağlamda;

1. 2020–2025 yılları arasında Avrupa Birliği ülkelerine ihraç edilen tarım ürünlerinden kaç parti, pestisit kalıntısı nedeniyle iade edilmiştir? Bu ürünlerin yıllara, ürün türüne ve iade eden ülkelere göre dökümü nedir?
2. İade edilen bu ürünlerde hangi aktif pestisit maddeleri tespit edilmiştir? Her biri için etken madde ismi, limit aşım oranı ve sağlık riski sınıflandırması nedir?
3. İade edilen bu ürünlerin Türkiye'ye geri döndükten sonraki akıbeti nedir? Bu ürünlerin imha edildiğine, yeniden ihraç edildiğine veya iç piyasaya yönlendirildiğine dair resmi kayıtlar var mıdır?
4. Pestisit kalıntısı nedeniyle iade edilen ürünlerin Türkiye iç piyasasına sürülmesini önlemek için Bakanlığınız tarafından hangi denetim mekanizmaları uygulanmaktadır? Bu mekanizmalar hangi sıklıkla devreye girmektedir?
5. Son 5 yılda iç piyasaya sunulan tarım ürünlerinden kaç numune alınmış, bunlardan kaçında pestisit kalıntısı tespit edilmiştir? Limit üstü çıkan ürünler için hangi işlemler uygulanmıştır?
6. İç piyasadan toplatılan, kamuoyuna duyurulan veya yasal işlem başlatılan pestisitli ürün örnekleri nelerdir? Bu ürünlerin markaları, üretim bölgeleri ve üretici firmaları kamuoyuyla paylaşılmış mıdır?
7. Türkiye'deki laboratuvar altyapısı mevcut pestisit denetimi ihtiyacını karşılayacak düzeyde midir? Laboratuvar sayısı, akreditasyon durumu ve analiz kapasitesi nedir?
8. AB tarafından kara listeye alınan, geçici ihracat yasağı uygulanan Türk firmaları veya ürün grupları bulunmakta mıdır? Varsa bunlar hakkında hangi işlemler yapılmıştır?